

04.11.2016

UA

Офіційний вісник Європейського Союзу

L 297/1

I

(Законодавчі акти)

ДИРЕКТИВИ

ДИРЕКТИВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПАРЛАМЕНТУ І РАДИ (ЄС) 2016/1919

від 26 жовтня 2016 року

про правову допомогу підозрюваним та обвинуваченим у кримінальних провадженнях та розшукуваним особам у провадженнях за європейським ордером на арешт

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ПАРЛАМЕНТ І РАДА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ,

Беручи до уваги Договір про функціонування Європейського Союзу, зокрема пункту (b) статті 82(2),

Беручи до уваги пропозицію Європейської Комісії,

Після передачі проекту законодавчого акта національним парламентам,

Беручи до уваги висновок Європейського економічно-соціального комітету ⁽¹⁾,

Після консультацій з Комітетом регіонів,

Діючи згідно зі звичайною законодавчою процедурою ⁽²⁾,

Оскільки:

(1) Мета цієї Директиви — забезпечити дієвість права доступу до захисника, як передбачено Директивою Європейського Парламенту і Ради 2013/48/ЄС ⁽³⁾, надаючи змогу підозрюваним та обвинуваченим у кримінальних провадженнях і розшукуваним особам у провадженнях за європейським ордером на арешт скористатися допомогою захисника за рахунок держав-членів відповідно до Рамкового рішення Ради 2002/584/ЮВС ⁽⁴⁾ (розшукувані особи).

(2) Встановлюючи спільні мінімальні правила щодо права на правову допомогу підозрюваним, обвинувачуваним і розшукуваним особам, ця Директива має на меті посилити довіру держав-членів до системи кримінального правосуддя інших держав-членів і таким чином сприяти взаємному визнанню рішень у кримінальних справах.

(3) Третій параграф статті 47 Хартії фундаментальних прав Європейського Союзу (Хартії), стаття 6(3)(с) Європейської конвенції про захист прав людини та фундаментальних свобод (ЄКПЛ) і стаття 14(3)(d) Міжнародного пакту про громадянські та політичні права (МПГПП) зберігають право на правову допомогу у кримінальних провадженнях відповідно до умов положень названих документів. Хартія має таке ж юридичне значення, як і Договори; держави-члени є учасниками ЄКПЛ і МПГПП. Однак, як показав досвід, це не завжди забезпечує

⁽¹⁾ ОВ С 226, 16.07.2014, С. 63.

⁽²⁾ Позиція Європейського Парламенту від 4 жовтня 2016 року (ще не опублікована в Офіційному віснику) і рішення Ради від 13 жовтня 2016 року.

⁽³⁾ Директива Європейського Парламенту і Ради 2013/48/ЄС від 22 жовтня 2013 року про право доступу до захисника в кримінальних провадженнях і в провадженнях за європейським ордером на арешт, а також про право інформувати третіх осіб про перебування під вартою, право спілкуватися з третіми особами та з представниками консульства під час перебування під вартою (ОВ L 294, 06.11.2013, С. 1).

⁽⁴⁾ Рамкове рішення Ради 2002/584/ЮВС від 13 червня 2002 року про європейський ордер на арешт і процес видачі правопорушників між державами-членами (ОВ L 190, 18.07.2002, С. 1).

I

(Законодавчі акти)

ДИРЕКТИВИ

ДИРЕКТИВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПАРЛАМЕНТУ І РАДИ (ЄС) 2016/1919**від 26 жовтня 2016 року****про правову допомогу підозрюваним та обвинуваченим у кримінальних провадженнях та розшукуваним особам у провадженнях за європейським ордером на арешт**

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ПАРЛАМЕНТ І РАДА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ,

Беручи до уваги Договір про функціонування Європейського Союзу, зокрема пункту (b) статті 82(2),

Беручи до уваги пропозицію Європейської Комісії,

Після передачі проекту законодавчого акта національним парламентам,

Беручи до уваги висновок Європейського економічно-соціального комітету ⁽¹⁾,

Після консультацій з Комітетом регіонів,

Діючи згідно зі звичайною законодавчою процедурою ⁽²⁾,

Оскільки:

(1) Мета цієї Директиви — забезпечити дієвість права доступу до захисника, як передбачено Директивою Європейського Парламенту і Ради 2013/48/ЄС ⁽³⁾, надаючи змогу підозрюваним та обвинуваченим у кримінальних провадженнях і розшукуваним особам у провадженнях за європейським ордером на арешт скористатися допомогою захисника за рахунок держав-членів відповідно до Рамкового рішення Ради 2002/584/ЮВС ⁽⁴⁾ (розшукувані особи).

(2) Встановлюючи спільні мінімальні правила щодо права на правову допомогу підозрюваним, обвинувачуваним і розшукуваним особам, ця Директива має на меті посилити довіру держав-членів до системи кримінального правосуддя інших держав-членів і таким чином сприяти взаємному визнанню рішень у кримінальних справах.

(3) Третій параграф статті 47 Хартії фундаментальних прав Європейського Союзу (Хартії), стаття 6(3)(с) Європейської конвенції про захист прав людини та фундаментальних свобод (ЄКПЛ) і стаття 14(3)(d) Міжнародного пакту про громадянські та політичні права (МПГПП) зберігають право на правову допомогу у кримінальних провадженнях відповідно до умов положень названих документів. Хартія має таке ж юридичне значення, як і Договори; держави-члени є учасниками ЄКПЛ і МПГПП. Однак, як показав досвід, це не завжди забезпечує належний ступінь довіри до систем кримінального правосуддя інших держав-членів.

(4) 30 листопада 2009 року Рада ухвалила Резолюцію про Дорожню карту щодо посилення

⁽¹⁾ ОВ С 226, 16.07.2014, С. 63.

⁽²⁾ Позиція Європейського Парламенту від 4 жовтня 2016 року (ще не опублікована в Офіційному віснику) і рішення Ради від 13 жовтня 2016 року.

⁽³⁾ Директива Європейського Парламенту і Ради 2013/48/ЄС від 22 жовтня 2013 року про право доступу до захисника в кримінальних провадженнях і в провадженнях за європейським ордером на арешт, а також про право інформувати третіх осіб про перебування під вартою, право спілкуватися з третіми особами та з представниками консульства під час перебування під вартою (ОВ L 294, 06.11.2013, С. 1).

⁽⁴⁾ Рамкове рішення Ради 2002/584/ЮВС від 13 червня 2002 року про європейський ордер на арешт і процес видачі правопорушників між державами-членами (ОВ L 190, 18.07.2002, С. 1).

процесуальних прав підозрюваних і обвинувачених у кримінальному провадженні ⁽¹⁾ («Дорожня карта»). У Дорожній карті передбачено застосовувати поступовий підхід та ухвалити заходи щодо права на письмовий та усний переклад (захід А), права на інформацію про права та інформацію про податки і збори (захід В), права на юридичну консультацію та правову допомогу (захід С), права спілкуватися з родичами, роботодавцями та представниками консульства (захід D), а також щодо особливих гарантій для вразливих категорій підозрюваних чи обвинувачуваних (захід E).

(5) 11 грудня 2009 року Європейська рада схвалила Дорожню карту та внесла її до Стокгольмської програми — «Відкрита та безпечна Європа на благо та захист громадян» ⁽²⁾ (пункт 2.4). Європейська рада наголосила на тому, що положення Дорожньої карти мають невичерпний характер, закликаючи Комісію розглянути додаткові елементи мінімальних процесуальних прав підозрюваних та обвинувачених, а також оцінити, чи є потреба розглянути інші питання, наприклад, презумпцію невинуватості, щоб сприяти більш дієвій співпраці в цій галузі.

(6) На поточний момент відповідно до Дорожньої карти ухвалено п'ять інструментів про процесуальні права в кримінальних провадженнях, а саме Директиви Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2010/64/ЄС ⁽³⁾, 2012/13/ЄС ⁽⁴⁾, 2013/48/ЄС, (ЄС) 2016/343 ⁽⁵⁾ і (ЄС) 2016/800 ⁽⁶⁾.

(7) Ця Директива стосується другої частини заходу С Дорожньої карти про правову допомогу.

(8) Правова допомога повинна покривати витрати на захист підозрюваних, обвинувачених і розшукуваних осіб. Надаючи правову допомогу, компетентні органи держав-членів повинні мати можливість вимагати, щоб підозрювані, обвинувачені або розшукувані особи покривали частину витрат самостійно залежно від їх фінансового стану.

(9) Без порушення статті 6 Директиви 2016/800/ЄС, цю Директиву не потрібно застосовувати, якщо підозрювані, обвинувачені або розшукувані особи відмовилися від права доступу до захисника згідно зі статтею 9 або статтею 10(3) Директиви 2013/48/ЄС відповідно, і не відкликали таку відмову, або у випадку, якщо держави-члени застосували тимчасові відступи згідно зі статтею 3(5) або (6) Директиви 2013/48/ЄС на термін дії такого відступу.

(10) Якщо особа, яка спершу не була підозрюваною або обвинуваченою (наприклад, свідок), стає підозрюваною або обвинуваченою, то вона повинна мати право не визнавати свою винуватість і право зберігати мовчання відповідно до законодавства Європейського Союзу та Європейської конвенції з прав людини, згідно з тлумаченням Суду Європейського Союзу (Суду) і Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ). Тому ця Директива містить пряме покликання на практичну ситуацію, коли така особа стає підозрюваною або обвинуваченою під час допиту поліцією або іншими правоохоронними органами під час кримінальних проваджень. Якщо під час допиту особа, яка не є підозрюваною або обвинуваченою, стає такою, допит необхідно негайно припинити. Однак має бути можливим продовжити допит, якщо відповідну особу повідомили, що вона стала підозрюваною або обвинуваченою, і якщо особа має змогу повністю скористатися правами, що їх містить ця Директива.

(11) У деяких державах-членах інший орган, крім суду в справах кримінальної юрисдикції, має компетенцію призначати іншу міру покарання, ніж позбавлення волі, щодо відносно нетяжких

⁽¹⁾ ОВ С 295, 04.12.2009, С. 1.

⁽²⁾ ОВ С 115, 04.05.2010, С. 1.

⁽³⁾ Директива Європейського Парламенту і Ради 2010/64/ЄС від 20 жовтня 2010 року про право на усний і письмовий переклад у кримінальних провадженнях (ОВ L 280, 26.10.2010, С. 1).

⁽⁴⁾ Директива Європейського Парламенту і Ради 2012/13/ЄС від 22 травня 2012 року про право на інформацію в кримінальних провадженнях (ОВ L 142, 01.06.2012, С. 1).

⁽⁵⁾ Директива Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2016/343/ЄС від 9 березня 2016 року про посилення певних аспектів презумпції невинуватості та право бути присутнім на судовому засіданні в кримінальних провадженнях (ОВ L 65, 11.03.2016, С. 1).

⁽⁶⁾ Директива Європейського Парламенту і Ради 2016/800/ЄС від 11 травня 2016 року про процесуальні гарантії для дітей, які є підозрюваними або обвинуваченими в кримінальних провадженнях (ОВ L 132, 21.05.2016, С. 1).

злочинів. Наприклад, у випадку порушення правил дорожнього руху, які відбуваються у великих масштабах і можуть бути встановлені під час здійснення контролю за дорожнім рухом. У таких ситуаціях необґрунтовано вимагати від компетентних органів забезпечити дотримання всіх прав відповідно до цієї Директиви. Якщо законодавство держави-члена передбачає призначення відповідним органом міри покарання щодо нетяжких злочинів, і є або право подати апеляцію, або можливість направити справу до суду в справах кримінальної юрисдикції, цю Директиву необхідно застосовувати тільки до проваджень до розгляду цим судом такої апеляції або передачі справи.

(12) У деяких державах-членах нетяжкі злочини, зокрема нетяжкі порушення дорожнього руху, нетяжкі порушення загальних положень муніципальних нормативно-правових актів і нетяжкі порушення громадського порядку, вважають кримінальними правопорушеннями. У таких ситуаціях необґрунтовано вимагати від компетентних органів забезпечити дотримання всіх прав відповідно до цієї Директиви. Якщо законодавство держави-члена передбачає щодо нетяжких злочинів, що позбавлення волі не може бути призначене мірою покарання, то цю Директиву необхідно застосовувати тільки до проваджень до суду в справах кримінальної юрисдикції.

(13) Ця Директива застосовується до нетяжких злочинів відповідно до умов, викладених у цій Директиві. Держави-члени повинні мати змогу застосувати перевірку майнового стану, перевірити підстави для отримання правової допомоги або й те, й інше, щоб визначити, чи потрібно надати правову допомогу. За умови, що це відповідає праву на справедливий суд, можна вважати, що перевірка підстав для отримання правової допомоги не виявила такі підстави щодо певних нетяжких злочинів.

(14) Сфера застосування цієї Директиви щодо певних нетяжких злочинів не повинна впливати на зобов'язання держав-членів згідно з ЄКПЛ, щоб забезпечити право на справедливий суд, включно з правом на допомогу захисника.

(15) Якщо це відповідає праву на справедливий суд, за змістом цієї Директиви не є позбавленням волі такі ситуації: встановлення особи підозрюваного або обвинуваченого; визначення того, чи слід розпочати розслідування; перевірка володіння зброєю або інші подібні питання безпеки; виконання слідчих дій або збирання доказів, крім тих, які чітко визначені в цій Директиві, такі як: фізичне обстеження, медичний огляд, аналіз крові, тест на вміст алкоголю або подібні тести, фотографування особи або взяття відбитків пальців; доставлення підозрюваного або обвинуваченого до компетентного органу відповідно до національного законодавства.

(16) Ця Директива встановлює мінімальні норми. Держави-члени повинні мати змогу надати правову допомогу в ситуаціях, які не охоплює ця Директива, наприклад, якщо проводять слідчі дії або збирання доказів, крім тих, які безпосередньо зазначені в цій Директиві і виконуються.

(17) Відповідно до статті 6(3)(с) ЄКПЛ підозрювані та обвинувачені, які не мають достатніх коштів для оплати правової допомоги захисника, повинні мати право на таку допомогу безоплатно, коли цього вимагають інтереси правосуддя. Ця мінімальна норма дає змогу державам-членам застосувати перевірку майнового стану, перевірити підстави для отримання правової допомоги, або те й інше. Застосування таких перевірок не повинно обмежувати або применшувати права та процесуальні гарантії, зазначені в Хартії та ЄКПЛ, відповідно до тлумачення Суду та Європейського суду з прав людини.

(18) Держави-члени повинні визначити практичні заходи з надання правової допомоги. Такі заходи можуть передбачати, що правову допомогу надають на підставі запиту від підозрюваного, обвинуваченого або розшукуваної особи. Беручи до уваги, зокрема, потреби вразливих осіб, таке прохання не повинне, однак, бути істотною умовою для надання правової допомоги.

(19) Компетентні органи повинні без необґрунтованої затримки надавати правову допомогу не пізніше ніж до допиту особи поліцією, іншим правоохоронним органом або судовим органом, або перед проведенням конкретних слідчих дій чи збиранням доказів, вказаних у цій

Директиві. Якщо компетентні органи не можуть це зробити, вони повинні принаймні надати термінову або тимчасову правову допомогу до початку такого допиту або перед проведенням конкретних слідчих дій чи збиранням доказів.

(20) Беручи до уваги специфіку проваджень за європейським ордером на арешт, під час тлумачення положень цієї Директиви, які стосуються лише розшукуваних осіб, слід враховувати цю специфіку та в жодному разі не перешкоджати тлумаченню інших положень цієї Директиви.

(21) Розшукувані особи повинні мати право на правову допомогу у державі-члені, що виконує ордер. Крім того, розшукувані особи при провадженнях за європейським ордером на арешт з метою здійснити кримінальне переслідування, та які реалізують своє право на призначення захисника в державі-члені, що видає цей ордер, відповідно до Директиви 2013/48/ЄС, повинні мати право на правову допомогу в тій державі-члені з метою таких проваджень у державі-члені, що виконує ордер, в тому обсязі, наскільки правова допомога необхідна, щоб забезпечити дієвий доступ до правосуддя, як зазначено в статті 47 Хартії. Таке може бути в разі, коли захисник у державі-члені, що виконує ордер, не може ефективно виконувати свої обов'язки щодо виконання європейського ордеру на арешт без допомоги захисника з держави-члена, яка видала ордер. Будь-яке рішення про надання правової допомоги в державі-члені, яка видала ордер, повинен ухвалювати орган, що має компетенцію ухвалювати такі рішення в державі-члені, на основі критеріїв, встановлених відповідною державою-членом, під час імплементації цієї Директиви.

(22) Для того, щоб розшукувані особи мали дієвий доступ до захисника, держави-члени повинні забезпечити право розшукуваних осіб на правову допомогу, доки їм у ній не відмовлено або доки рішення не відмовляти їм у такому праві стає остаточним.

(23) Під час імплементації цієї Директиви держави-члени повинні забезпечити дотримання фундаментального права на правову допомогу, як передбачено Хартією та ЄКПЛ. Вони також повинні дотримуватися Принципів і керівних настанов ООН про доступ до правової допомоги в системах кримінального правосуддя.

(24) Без порушення положень національного законодавства про обов'язкову присутність захисника, компетентний орган повинен без необґрунтованої затримки вирішити, чи надавати правову допомогу. Компетентний орган — це незалежний орган, який має компетенцію ухвалювати рішення про надання правової допомоги, або суд, включно з суддею одноосібно. В екстрених випадках, однак, має бути можливим тимчасове залучення співробітників поліції і прокуратури, якщо це необхідно для своєчасного надання правової допомоги.

(25) Якщо правова допомога була надана підозрюваному, обвинуваченому або розшукуваній особі, один із способів забезпечити її дієвість і якість — сприяти її безперервності. У зв'язку з цим, держави-члени повинні сприяти безперервності надання правової допомоги протягом кримінального провадження, а також — у відповідних випадках — у провадженнях за європейським ордером на арешт.

(26) Працівники, які беруть участь у виробленні й ухваленні рішень щодо правової допомоги в кримінальних провадженнях і в провадженнях за європейським ордером на арешт, повинні пройти відповідну підготовку. Без обмеження незалежності судової влади та відмінностей в організації судової системи в державах-членах, держави-члени повинні вимагати, щоб ті, хто відповідає за підготовку суддів, забезпечили таку підготовку для судів і суддів, які ухвалюють рішення щодо надання правової допомоги.

(27) Принцип дієвості права ЄС вимагає, щоб держави-члени розробили адекватні та результативні засоби правового захисту в разі порушення прав, наданих фізичним особам відповідно до законодавства Європейського Союзу. Дієвий засіб правового захисту повинен бути доступний у тих випадках, коли право на правову допомогу порушено, або надання правової допомоги відкладено, або в ній відмовлено повністю або частково.

(28) Для моніторингу та оцінки дієвості цієї Директиви необхідно зібрати відповідні дані з

наявних даних щодо здійснення прав, викладених у цій Директиві. Такі дані включають, якщо це можливо, кількість запитів на отримання правової допомоги в кримінальних провадженнях, а також у провадженнях за європейським ордером на арешт у тих випадках, коли держава-член є державою-членом видачі або виконання ордеру; кількість випадків надання правової допомоги; і кількість випадків, коли в запиті на правову допомогу було відмовлено. Дані про витрати на надання правової допомоги підозрюваним, обвинуваченим і розшукуваним особам також необхідно зібрати наскільки це можливо.

(29) Цю Директиву необхідно застосовувати до підозрюваних, обвинувачених і розшукуваних осіб незалежно від їхнього правового статусу, громадянства чи національності. Держави-члени повинні дотримувати та гарантувати права, викладені в цій Директиві, без будь-якої дискримінації на підставі расової приналежності, кольору шкіри, статі, сексуальної орієнтації, мови, віросповідання, політичних та інших переконань, національності, етнічного та соціального походження, майнового стану, обмеженої працездатності або народження. Ця Директива підтверджує фундаментальні права і принципи, визнані Хартією та ЄКПЛ, зокрема заборону катувань та нелюдського поводження або такого, що принижує гідність, право на свободу та особисту недоторканність, повагу до приватного та сімейного життя, право на фізичну недоторканність, права дитини, інтеграцію осіб з обмеженими можливостями, право на дієвий засіб правового захисту та право на справедливий суд, презумпцію невинуватості та право на захист. Цю Директиву необхідно імплементувати відповідно до цих прав і принципів.

(30) Ця Директива встановлює мінімальні норми. Держави-члени повинні мати змогу розширити права, викладені в цій Директиві, щоб забезпечити більш високий рівень захисту. Такий більш високий рівень захисту не повинен бути перешкодою для взаємного визнання судових рішень, що їх ці мінімальні норми права покликані полегшити. Рівень захисту, що забезпечують держави-члени, не повинен бути нижче норм, викладених у Хартії або ЄКПЛ, відповідно до тлумачення Суду та Європейського суду з прав людини.

(31) Оскільки цілі цієї Директиви, зокрема встановлення спільних мінімальних норм щодо права підозрюваних, обвинувачених і розшукуваних осіб на правову допомогу, не можуть бути в достатній мірі досягнуті державами-членами, але, зважаючи на їх масштаб та вплив, можуть бути краще досягнуті на рівні Союзу, Союз може ухвалювати заходи відповідно до принципу субсидіарності, як зазначено в статті 5 Договору про Європейський Союз. Відповідно до принципу пропорційності, як зазначено у вказаній статті, ця Директива не виходить за межі необхідного для досягнення такої цілі.

(32) Відповідно до статей 1 і 2 Протоколу № 21 про позицію Сполученого Королівства та Ірландії щодо простору свободи, безпеки та правосуддя, що містяться в додатку до Договору про Європейський Союз і Договору про функціонування Європейського Союзу, та без обмеження статті 4 цього Протоколу, вказані держави-члени не беруть участі в ухваленні цієї Директиви, не зв'язані нею та не є суб'єктами її застосування.

(33) Відповідно до статей 1 і 2 Протоколу № 22 про позицію Данії, що містяться в додатку до Договору про Європейський Союз і Договору про функціонування Європейського Союзу, Данія не бере участь в ухваленні цієї Директиви, не зв'язана нею та не є суб'єктом її застосування,

УХВАЛИЛИ ЦЮ ДИРЕКТИВУ:

Стаття 1

Предмет

1. Ця Директива встановлює спільні мінімальні норми права щодо права на правову допомогу:

(a) підозрюваним та обвинуваченим у кримінальних провадженнях; та

(b) особам при провадженнях за європейським ордером на арешт відповідно до Рамкового Рішення 2002/584/ЮВС (розшукувані особи).

2. Ця Директива доповнює Директиви 2013/48/ЄС та (ЄС) 2016/800. Жодне положення цієї Директиви не можна тлумачити як таке, що обмежує права, передбачені у вказаних Директивах.

Стаття 2

Сфера застосування

1. Ця Директива застосовується до підозрюваних та обвинувачених в кримінальних провадженнях, які мають право доступу до захисника відповідно до Директиви 2013/48/ЄС і які:

- (a) позбавлені волі;
- (b) повинні мати захисника відповідно до законодавства Союзу або національного законодавства; або
- (c) повинні або мають право брати участь у слідчих діях чи збиранні доказів, включаючи щонайменше таке:
 - (i) пред'явлення особи для впізнання;
 - (ii) одночасний допит двох чи більше вже допитаних осіб;
 - (iii) відтворення обставин злочину.

2. Ця Директива також застосовується до розшукуваних осіб, які мають право доступу до захисника відповідно до Директиви 2013/48/ЄС, з моменту їх затримання у державі-члені, що виконує ордер.

3. Ця Директива також застосовується в таких умовах, як вказано в параграфі 1, до осіб, які спершу не були підозрюваними або обвинуваченими, але які стали підозрюваними або обвинуваченими під час допиту поліцією або іншим правоохоронним органом.

4. Без обмеження права на справедливий суд, щодо нетяжких злочинів:

- (a) якщо законодавство держави-члена передбачає призначення міри покарання органом, крім суду, що має юрисдикцію у кримінальних справах, і призначення такої міри покарання може бути оскаржено або передано такому суду; або
- (b) якщо позбавлення волі не можна призначити як міру покарання;

ця Директива застосовується лише до проваджень, що відбуваються до суду в справах кримінальної юрисдикції.

У будь-якому випадку, ця Директива застосовується під час ухвалення рішення про арешт, а також під час тримання під вартою, на будь-якій стадії провадження до його завершення.

Стаття 3

Терміни та означення

Для цілей цієї Директиви «правова допомога» означає фінансування державою-членом допомоги захисника, щоб забезпечити користування правом на доступ до захисника.

Стаття 4

Правова допомога в кримінальних провадженнях

1. Держави-члени забезпечують, щоб підозрювані та обвинувачені, які не мають достатніх коштів для оплати правової допомоги захисника, мали право на отримання такої допомоги безоплатно, коли цього вимагають інтереси правосуддя.

2. Держави-члени можуть застосувати перевірку майнового стану, перевірити підстави для отримання правової допомоги, або й те, й інше, щоб визначити, чи потрібно надати правову допомогу відповідно до параграфа 1.

3. Якщо держава-член застосовує перевірку майнового стану, вона має взяти до уваги всі відповідні й об'єктивні фактори, такі як дохід, капітал і сімейний стан відповідної особи, а також витрати на захисника і рівень життя в цій державі-члені, щоб визначити, чи дійсно, відповідно до застосованих критеріїв у цій державі-члені, підозрюваний або обвинувачений не має достатніх коштів для оплати послуг захисника.

4. Якщо держава-член застосовує перевірку підстав для отримання правової допомоги, вона повинна враховувати ступінь тяжкості кримінального злочину, складність справи і суворість очікуваної міри покарання, щоб визначити, чи вимагають інтереси правосуддя надання безкоштовної правової допомоги. У будь-якому випадку, перевірка підстав для отримання правової допомоги вважається виконаною в таких ситуаціях:

(а) якщо підозрюваний чи обвинувачений постав перед компетентним судом або суддею, щоб той ухвалив рішення про тримання під вартою на будь-якій стадії провадження в рамках цієї Директиви; і

(b) під час тримання під вартою.

5. Держави-члени повинні забезпечити, щоб правову допомогу надали без необґрунтованої затримки та не пізніше ніж до допиту особи поліцією, іншим правоохоронним або судовим органом, або перед проведенням конкретних слідчих дій чи збиранням доказів, вказаних у пункті (с) статті 2(1).

6. Правова допомога надається тільки для цілей кримінальних проваджень, у яких відповідна особа підозрюється або обвинувачується у вчиненні кримінального злочину.

Стаття 5

Правова допомога в провадженнях за європейським ордером на арешт

1. Держави-члени, що виконують ордер, повинні забезпечити право розшукуваних осіб на правову допомогу з моменту арешту за європейським ордером на арешт, доки їх не видали, або доки рішення про відмову у видачі не стало остаточним.

2. Держава-член, яка видає ордер, забезпечує, щоб розшукувані особи, які є учасниками проваджень за європейським ордером на арешт з метою здійснення кримінального переслідування та які реалізують своє право на те, щоб для них у державі-члені, що видає цей ордер, було призначено захисника, який повинен надавати допомогу захиснику у державі-члені, що виконує ордер, відповідно до статті 10(4) і (5) Директиви 2013/48/ЄС, мали право на правову допомогу в державі-члені, яка видає ордер, з метою таких проваджень у державі-члені, що виконує ордер, у тому обсязі, наскільки правова допомога необхідна, щоб забезпечити дієвий доступ до правосуддя.

3. Застосування права на правову допомогу, вказане в параграфах 1 і 2, може передбачати перевірку майнового стану відповідно до статті 4(3), положення якої застосовуються *mutatis mutandis*.

Стаття 6

Рішення щодо надання правової допомоги

1. Компетентний орган ухвалює рішення про надання правової допомоги та про призначення захисників без необґрунтованої затримки. Держави-члени вживають відповідних заходів, щоб компетентні органи ухвалювали рішення ретельно, дотримуючись прав на захист.

2. Держави-члени вживають необхідних заходів, щоб підозрювані, обвинувачені та

розшукувані особи були письмово повідомлені про те, що в їхньому запиті на правову допомогу повністю або частково відмовлено.

Стаття 7

Якість надання послуг правової допомоги та навчання

1. Держави-члени вживають необхідних заходів, зокрема щодо фінансування, щоб забезпечити:

(а) існування дієвої системи правової допомоги належної якості; і

(б) належну якість послуг правової допомоги для забезпечення справедливого провадження, з належною повагою до незалежності юридичної професії.

2. Держави-члени забезпечують, щоб співробітники, які беруть участь у виробленні й ухваленні рішень щодо правової допомоги в кримінальних провадженнях і в провадженнях за європейським ордером на арешт, пройшли відповідну підготовку.

3. З належною повагою до незалежності юридичної професії та ролі відповідальних за підготовку захисників, держави-члени вживають відповідних заходів, щоб сприяти забезпеченню належного навчання захисників, які надають послуги правової допомоги.

4. Держави-члени вживають необхідних заходів, щоб підозрювані, обвинувачені та розшукувані особи мали право за їхнім запитом замінити захисника, якого було їм призначено для надання правової допомоги, якщо це виправдано винятковими обставинами.

Стаття 8

Засоби правового захисту

Держави-члени забезпечують, щоб підозрювані, обвинувачені та розшукувані особи мали дієвий засіб правового захисту відповідно до національного законодавства у разі порушення їхніх прав відповідно до цієї Директиви.

Стаття 9

Вразливі категорії осіб

Держави-члени забезпечують, щоб під час імплементації цієї Директиви було враховано особливі потреби вразливих категорій підозрюваних, обвинувачених і розшукуваних осіб.

Стаття 10

Подання даних і звітів

1. До 25 травня 2021 року й кожні наступні три роки після цієї дати держави-члени повинні подавати Комісії зібрані дані щодо дотримання прав, викладених у цій Директиві.

2. До 25 травня 2022 року й кожні наступні три роки після цієї дати Комісія повинна подавати звіт про імплементацію цієї Директиви Європейському Парламенту й Раді. У такому звіті Комісія оцінює імплементацію цієї Директиви щодо права на правову допомогу в кримінальних провадженнях і в провадженнях за європейським ордером на арешт.

Стаття 11

Незворотність

Жодне положення цієї Директиви не обмежує й не утискає жодні права та процесуальні гарантії, викладені в Хартії, Європейській конвенції з прав людини або в інших відповідних положеннях міжнародного законодавства або законодавства будь-якої держави-члена, якщо це забезпечує вищий рівень захисту.

Стаття 12

Транспозиція

1. Держави-члени повинні ввести в дію закони, підзаконні нормативно-правові акти та адміністративні положення, необхідні для дотримання вимог цієї Директиви, до 25 травня 2019 року. Вони негайно інформують про це Комісію.

Якщо держави-члени ухвалюють такі інструменти, вони повинні містити покликання на цю Директиву або супроводжуватися таким покликанням у разі їх офіційної публікації. Методи здійснення такого покликання визначають держави-члени.

2. Держави-члени передають Комісії текст інструментів національного законодавства, ухвалених у сфері регулювання цієї Директиви.

Стаття 13

Набуття чинності

Ця Директива набуває чинності на двадцятий день після її публікації в Офіційному віснику Європейського Союзу.

Стаття 14

Адресати

Цю Директиву адресовано державам-членам відповідно до Договорів.

Вчинено у Страсбурзі 26 жовтня 2016 року.

За Європейський Парламент

Президент

M. SCHULZ

За Раду

Президент

I. LESAY